

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... — 16 kor.
 Negyedévre... — 4 c
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... — 20 kor.
 Negyedévre... — 5 c
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... — 24 kor.
 Negyedévre... — 6 c

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal,
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Árnyékosítások kéziratok visszatérnek
 vagy megőrzésére nem vállalunk.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, május 18.

Zászlóbontás.

Jóformán le sem vertem még az uti port. De a mint talán itt-ott még meglát-szik ruhámon a kongresszus, bensőmben, lelkemben is rezgésben vannak a hurok, melyeket a kongresszus megpendített. Még most is ott érzem magamat, az egész országból egybegyűlt komoly férfiak lelkes táborában.

Magyarország katolikus társadalma volt ott képviselve olyan teljességben, a minőnek párját keresni lehet, de találni aligha.

Aranygyapjas főnemes és gyári munkás, érsek és szürke káplán, a miniszter és néptanító, szerzetes és ügyvéd, egyetemi tanár és hallgatója, iparos és kereskedő egymás mellett ültek, a főnemes vitába bocsátkozott a vidéki ügyvéddel és gazdasági előadóval, a kanonok a gyári munkásokkal s közös munkálkodásuk eredménye lett a katolikus tevékenységnek ragyogó, káprázatosan szép programja.

S mikor vége felé közeledett a két-napos kongresszus, sokan szinte aggódva tekintettünk erre a hatalmas programra.

Zichy Nándor gróf, az ősz vezér mutatott rá, hogy két esztendőnk, két rövid, sólyomszárnyakon röpdülő évünk van a békés munkára. Akkor aztán — ki

tudja, mi következik?! Ez alatt a két év alatt kell annyit dolgoznunk, erősöd-nünk, hogy mire a kitűzött terminus le-jár, ne álljunk félénken, aggódva, bizony-talanul a jövő előtt, megadással várva, hogy jöjjön, a minék jönni kell. Nekünk kell törvényt szabnunk annak az ismeretlennek, ami eljövendő. Nekünk már akkorra tudnunk kell, mi következzen: az, a mit ez ország magyarsága, keresztény erkölcsé követel. Ott van a hatalmas munkaprogramm lerakva a köz-gyűlési határozatokban. Főlemelő dolog, ha mint czélt tekintjük, de mélyen el-csüggesztő, lesújtó, ha arra gondoltunk, hogy ezt a sok nemes munkával össze-állított programot mikor és hogyan visszük át a valóságba?

Csüggedtünk, kételkedtünk sokan.

Kalocsa érseke pedig jött, szólt és főlemelt bennünket. Ő mondotta a leg-szebb beszédet: a tetteket helyezte kilá-tásba. Igérte, hogy a gyűlés határozatait saját hatáskörében ki fogja vinni az életbe. Munkatársakat fog hívni a nagy feladathoz a püspöki karból, a papság-ból, a hívek közül, mindenkit, a ki a hitért, az erkölcsért, a magyar népett lelkesedni tud. Oda akarja gyűjteni maga köré Magyarország legjobbait, hogy a kath. egyesületek országos szövetségének határozatait megvalósítsák.

Várossy Gyula szavai legékesebben dicsérik a szövetség programját. Életre-való, üdvös határozatoknak kell lenniök

azoknak, a melyek megvalósítására Ka-locsa érseke gyűjt sereget.

Oda álljunk, a tettek lobogója alá! Két évünk van, a mely idő alatt szer-vezkedésünket nem kell féltőnk a sötétség hatalmától. Naplény, tiszta derű mosolyog reánk — a ki most is alszik, az akár örökre is elalhatik. Annak a nap hiába süt, a szabadság hiába virradt fel, az csak börtönben vagy koporsóban érzi magát jól. Mert annak a lelke rab vagy halott.

De a kiben egy csepp vér, egy csepp érzék van a magyar nép legfontosabb javai iránt: az seregelen az Országos Szövetség tiszta zászlaja alá, a melyet Kalocsa apostoli lelkű érseke emel ma-gasra.

A kongresszusi gyönyörű beszédek hatása alatt megdobbant a keresztény Magyarország szive. Várossy szavai nyomán feszüljenek az izmok, munkára szoruljanak össze a kezek, egységbe ol-vadjanak a törekvések. A szép szavakat Várossy érsek nyomán kövessék még szebb tettek. Tettek és pedig minél ha-marább, mert — mint a kongresszuson megjegyezték — az ellenség gyors lábón jár, ha nem is mindig egyenes uton és egyenes lábakon.

Dr. K. A.

A harmadik egyetem. A D. K. E. tegnap küldöttségileg tisztelgett Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszternél. A

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Párizsi krónika.

Az elnök keze-legacyintése.

A szerelmesek ötletesek; különösen amikor arról van szó, hogy nehezen jutnak célhoz, vagyis az apai áldáshoz. Ennek a nagy igaz-ságnak ime a legfrisebb históriája.

L. párizsi nagykereskedő milliós hozományu leányába szerelmes egy ifju, kétezer frank az összes jövedelme egész esztendőre. Amikor a leány kezét az apóstól megkérte, az természetesen tiltakozott ez ellen a házasság ellen.

— Uram, — felelt kérő, — én még fiatal vagyok és sokra vihetem... igen bizalmas viszonyban vagyok a köztársaság elnökével.

— A köztársaság elnökével?
 Ez megdondolást érdemel, vélte a szigorú apa, akinek egyszerre jobb véleménye támadt a fiatal emberről. De aztán gyanakodni kezdett.

— Fiatal barátom, azt mindenki mondhatja, hogy bizalmas viszonyban van a köztársaság elnökével... Be tudja ezt nekem bizonyítani?

— Mindenesetre, — sietett válaszolni a

kérő, akinek sejtelve sem volt arról, hogyan bizonyítsa be ez állítását, mert hát sohasem beszélt még az elnökkel.

Három nappal később a fiatalember ujra jelentkezett a leendő apósánál:

— Uram, sziveskedjék elkísérni ma az elnök kihallgatására... bebizonyítani óhajtom, amit ígértem.

Fallieres elnök az napi audienciáján csakugyan jelketkezett a fiatal ember. Az előszobában sok más kérvényező között, várta a leendő apósa.

Az elnök szobájában pedig ezzel a kérés-sel hajolt meg Franciaország látható feje előtt a mi fiatalemberünk:

— Elnök ur, nagy kegyet kérek... mind-össze azt, hogy kegyeskedjék engem arcul legacyinteni.

Lehet, hogy nem ezek voltak a szavak; lehet, hogy az elnök kíváncsi is lett a különös kérésre. A belső teremben lejátszódott jelenet-ről azonban nincsen hiteles tudósításunk, csak arról, ami a tereméből nyíló váróterem ajtajánál történt... A távozó kérelmezőt tudnillik Falliere elnök mosolyogva arczul legacyintette.

A bizalmas legacyintés eldöntötte a nagy kérdést és a fiatal ember megkapta feleségül az ideálját.

Ha ugyan igaz a történet, amely fölött mos sokat kaczag a Szajna-parti főváros lakos-sága.

* * *

Kitünő tanács.

Valamennyi párizsi lapban megjelent a hirdetés és annak tartalmáról nagy halom levél is értesítette az érdeklődőket. A hirdetés így hangzott:

„Öt frankért föltétlen biztos tanácsot adok minden vendéglősnek arra, hogyan értheti el, hogy a söre az eddiginél jóval nagyobb mennyiségben fogyjon. Megjegyzem, hogy semminemű ártalmas szert, vagy törvénybe ütköző cselekedetet nem ajánlok. Aki nekem öt frankot beküld, annak megküldöm a tanácsomat. Természetesen kötelezem magam, hogy a beküldött összeget visszaadom, ha a tanácsom nem helyes. — Jacques Jacquot.”

Valamennyi vendéglős külön levelet is kapott és így természetesen sokan érdeklődtek a rejtélyes tanács iránt; az öt frankosok pedig bőséges tömegben érkeztek Jacquot urhoz, mignem nyilvánosságra került a tanács.

A tanács ebből a néhány szóból állott:

— Ha azt akarja, hogy több söre fogyj

& C. »HABIG« s »BORSALINO« kalapokban egyedüli raktár.

Tavaszi angol méllényekben, felöltőkben,

gummi kabátokban nagy választék.

Polytonos újdonságok nyakkeendőkből.

TAVASZI ÚJDONSÁGOK megérkeztek

ROTH M. utóda kalap s uri divat üzletébe.

Férfi fehérneműk méret után a

1564 leggyorsabban és a legbiztosabban készíthetők.

A világhírű »Fownes« angol és különleges női francia keztyűkben, továbbá »Humanle« védjeggyel ellátott amerikai cipőkben, különleges angol s pesti cipőkben egyedüli raktár.

küldöttség szónoka *Rónay Jenő* kérte a minisztert, hogy a harmadik egyetem föllállításánál legyen tekintettel a délvidékre. Apponyi kijelentette, hogy mint átmeneti kormány tagja kötelező ígéretet a kérdésben semmi irányban nem tehet. Mindenesetre mérlegeli a kérdés fontosságát, a délvidék kulturális igényeit pedig jól ismeri. Megemlítette egyúttal egy második műegyetem hiányát s föllállításának szükséges voltát hangoztatta.

A helyzet.

Tegnap is fogyott a szürke napok sora, amely a parlament meginduló tevékenységét megelőzi. Ezeket a napokat adminisztratív teendők, technikai munkák foglalják le. *Wekerle*, bárha már eddig nem egyszer jelentették a hirforrások, amikor alaptalan volt, most végre csakugyan Bécsbe van s *Zichy Aladár* gróffal együtt audienciára megy.

Részletes tudósításunk a következő:

A király előtt.

A Pol. Ért. jelenti tegnapi kelettel: *Wekerle* miniszterelnök ma este 10 órakor Bécsbe utazik, holnap audienciára megy a királyhoz, majd a közös és az osztrák miniszterekkel tanácskozik. Valószínűleg még holnap vissza is utazik Budapestre.

Mint biztos forrásból értesülünk, ugyancsak ma megy audienciára *Zichy Aladár* gróf, 6 Felsője személye körüli miniszter is, aki Budapestről, ahol a katolikus gyűléseken vett részt, már tegnap Bécsbe érkezett.

Előmunkálatok

Kossuth lakásán tegnap délután 4 órakor pártközi konferencia volt, amelyen az összes koalíciós pártok vezéreiből részt vettek. A konferencia a Ház megalakulását igyekezett előkészíteni. A tisztségekre itt történtek meg a hivatalos megállapodások, ugyancsak a jelölések is az egyes bizottságokba. Tekintettel arra, hogy ezek a jelölések a pártfegyelem szempontjából föltétlenül kötelezők, a függetlenségi

párt elégedetlen frakciója részéről hangoztattott, ugynevezett érvényesülési politika hullámvérése hihetőleg elsimultnak tekinthető.

A függetlenségipárt egyébként ma tartja meg értekezletét, *Kossuth* Ferencz elnöklése mellett. A konferencián hivatalosan enunziálni fogják, hogy a budai várpalotára a parlament megnyitásokor nem tűzik ki a *fekete-sárga bikólort*, katonazene pedig egyáltalán nem is lesz s így a *Gotterhaltet* sem fogja játszani. Az új rendszer igen modulus vivendi alkalmazásával a trónbeszédnek ezt a két odíózus kísérelő körülményét szerencsés kézzel ki tudja küszöbölni.

Wekerle tegnap megjelent a képviselőházban, ahol hosszan tanácskozott *Tóth* János háznagygyal s alaposan megvitatta az első ülés formalitásait. A főrendiházban az új elnök *Desseffy* Aurél gróf tette meg a szükséges intézkedéseket a kinevezett tisztviselői kar utbaigazítása mellett. A főrendiház első ülését hétfőn, e hó 21-én délelőtt fél 12 órakor tartja.

Kossuth állapota.

Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter egészségi állapota tetemesen javult. Tegnap délelőtt ismét sokan keresték föl lakásán, köztük *Zichy* Nándor gróf, továbbá *Szterényi* József államtitkár, aki az ügykörébe eső teendőkről referált. A délután 4 órakor letolyt gyűlés, amelyen Kossuth is részt vett, újabb bizonyítékát szolgáltatva a miniszter javuló egészségi állapotának.

A néppárt értekezlete.

Az országgyűlési néppárt e hó 20-án, vasárnap délután 6 órakor *Ferencz* József-rakparti klubhelyiségében a parlament első ülésével kapcsolatosan pártértekezletet tart.

Hohenlohe a tulipánmozgalomról.

Hohenlohe herceg osztrák miniszterelnök a Reichsrath tegnapi ülésén nyilatkozott a tulipánmozgalom ügyében eléje terjesztett panaszokról. Kijelentette, hogy a sérelmeket hivatalosan tudomására hozza a magyar kor-

jon, — töltse meg egészen a kimért poharakat.

És senki sem merte visszakövetelni a tanácsért fizetést öt frankot, mert hát *Jacquot* urnak föltétlenül igaz volt.

* * *

Az uri koldus.

Az utcásarki humornak ismét pompás jelensége van Párizsban. A híres boulevard-des-Capucines sarkán, ahol naponta százezrével fordul meg a sétáló nép, néhány nap óta egy elegánsan öltözött ur áll és — koldul. Igazi gentleman ez a koldus: a czilindere kifogástalan, a redingotja első osztályú szabócégtől került ki, ő maga pedig kitűnő család sarjadéka, sőt nem is szegény ember. Ott áll reggel tiztől délután háromig immár négy nap óta. Mellén a koldusokhoz hasonlóan táblácska függ, melyen kérését közli az utca népével. Ez a kérés röviden csak az, hogy:

»Segítsenek egy uron, aki ugyan nem szorult az önök alamizsnájára, de hálás minden adományért.»

A furcsa koldusnak persze históriája van. A história rugója egy fogadás, még pedig olyan fogadás, amelyet asszonyért kötött *Xavier* Rolland, az urikoldos.

A párizsi sajtó ez alkalommal érdekesen mondja el ennek *Rolland* urnak a történetét.

Valamikor igen gazdag volt, sokat örökölt a szüleitől, de a szerelem terén nagy hízagot ütött a tárczáján. Legutolsó szerelme a vagyonáról és a szépségéről egyaránt híres *madame* Athalie de V... akinek a kezét kérte a sokat hányatott gavallér. A hölgy azonban kikoszorázta — egyelőre.

— Mit akar? — szölt hozzá a dáma. — Hiszen ön még egyetlen frankot sem keresett a maga emberségéből.

— Csak nem kívánja, asszonyom, hogy irnoki állást vállaljak valami irodában? ... hiszen sohasem dolgoztam és azt sem tudom, hogyan kezdjem el.

— Az az ön dolga, barátom, — felelte a hölgy — Addig, amíg valami foglalkozása nincsen, nem ismerem önt.

— Bárminő foglalkozás lehet az?

— Bárminő.

És *Rolland* a barátai összeköttetésével megszerezte a rendőrségtől a — koldulási engedélyt, perczé csak rövid időre, sőt azt ígérvén, hogy az összekoldult pénzt a párizsi szegényeknek adj. Azán kiállt a utcásárookra.

Mme Athalie de V... pedig oly eredetnek találta az ötletet, hogy immár visszafogadta a szerelm s gavallért, aki még a nyilvános nevetségétől sem ritt-nt vissza, csak hogy a hölgyét meghódítsa.

mánynak, amelytől a kölcsönös, szabad és akadálytalan áruforgalom biztosítását erélyesen fogja követelni, az osztrák ipar és kereskedelem érdekében a legmesszebb menő garanciákat fogja sürgetni.

Uj főispán.

Politikai körökben befejezett ténynek tekintik *Bornemisza* Miklós báró kinevezését Hunyadmegye főispánjává.

A pótválasztások.

A tegnapelőtt befejeződött választások eredményeként megválasztották a következő képviselőket:

Bácskőváros. Leadtak *Adamovics* István dr néppárti jelöltre 1362, *Micheles* Károly függetlenségi jelöltre 1152 szavazatot. *Adamovics* István 210 szavazattal győzött. A kerületet a néppárt a szabadelvűpárttól hódította el. Tíz esztendő küzdelem után ez az első néppárti kerület *Bácskában.* Eddig *Gromon* Dezső képviselte.

Karczag. Rendkívül hosszú, heves küzdelem után a kerület régi képviselője *Madarász* Imre 494 főnyi kisebbségben maradt az ugyancsak függetlenségi *Abrahám* Dezsővel szemben. A választás csak tegnap reggel ért véget.

Pozsony. *Sziklay* Ottó (f) győzött.

Verbó. *Rudnyánszky* György (a) győzött *Markovics* Gyula (nz.) ellen.

Tegnap is volt pótválasztás.

Szamosújvár, *Dániel* László (a) győzött *Pap* Józseffel (f.) szemben.

A városi tisztviselők fizetésrendezése.

— A pénzügyi és gazdasági szakbizottság ülése. —

A pénzügyi és gazdasági szakbizottság tegnap délután tárgyalta Nagyvárad város tisztviselőinek és alkalmazottainak fizetésrendezéséről szóló szabályrendeletet.

Azt hiszszük, a mai tárgyalás után, hogy mégis csak dülőre jut ez a régen vajudó kérdés, amelynek megoldása nagy igaztalanságok megszüntetését vonja maga után.

A bizottság tagjai teljes jóindulattal tárgyalták a javaslatot, amelyet *Lukács* Ödön tanácsnok gondos tanulmányra valló előadásban terjesztett elő.

A javaslatot általánosságban egyhangulag elfogadták s a részletek tárgyalását a jövő hétre tűzték ki.

A tárgyalás menete a következő volt:

Rimler Károly polgármester vezette a tárgyalást, amelyen jelen voltak: *Hlatky* Endre, dr *Molnár* Imre, *Mihelyi* Adolf, *Fleischacker* Gyula, *Gerő* Armin, dr *Berkovits* Ferencz, dr *Pácz* Sándor, *Komlóssy* József, *Balogh* Döme, *Beczka* Lajos, dr *Friedländer* Samu, dr *Baróthy* Akos, *Huzella* Gyula, *Aufricht* Mór, dr *Adorján* Emil, *Bordé* Ferencz, *Lukács* Ödön, *Kugler* Albert, *Mezey* Mihály, dr *Hoványi* Géza, *Papoczy* Ferencz, *Juricskay* Barna jegyző.

A bizottság tárgyalását *Glatz* Antal főispán is végighaligatta.

Rimler Károly az ülést megnyitván, előadta, hogy a városi tisztviselők fizetésrendezésének ügyében hivta össze együttes tanácskozásra a pénzügyi és gazdasági szakbizottságokat. Kéri a tagok jóindulatát a már rég húzódozó ügy jóakaró támogatása iránt.

Balogh Döme feleliti, miszerint 12 tagú bizottság lett kiküldve, hogy dolgozzon ki egy tervezetet és tegyen jelentést. A szűkebb bizottság nem tett semmit. Mig ez nem tárgyalja, csak hiába való lenne a mostani tárgyalás.

Mihelyi Adolf: Előbb az előadót hallgat-

nák meg, azután mondják ki, hogy tárgyalják-e most a kérdést.

Dr *Molnár* Imre, mint a szűkebb bizottság tagja kijelenti, hogy tanácskoztak és utmutatást adtak, hogy a tanács micsoda alapon dolgozzon ki egy javaslatot,

Dr *Friedländer* Samu belemegy a tárgyalásba, bár ő is jobbnak vélné, ha a szűkebb bizottság jelentése volna most szőnyegen.

Rimler Károly rámutat, hogy ezuttal a tanács javaslata kerül tárgyalásra. A szűkebb bizottság az ő betegsége alatt lett kiküldve, ezért nem lett összehívva. A szűkebb bizottság tagjai is meg lettek hívva.

Dr *Adorján* Emil helyteleníti, hogy a szűkebb bizottság nem dolgozott ki javaslatot.

Becskay Lajos azt kéri, hogy adják vissza a kérdést a szűkebb bizottságnak. Helyteleníti, hogy a tanács dolgozza ki a javaslatot, amelyben már most 12000 koronára rugó személyes pótlékok vannak. Így mindég újabb sérelmek lesznek.

Rimler Károly megjegyzi, hogy a javaslat a jövőnek készül.

Balogh Döme indítványt tesz, hogy vegyék le a javaslatot a napirendről s adják vissza a szűkebb bizottságnak.

Dr *Molnár* Imre kimutatja, hogy a szűkebb bizottság pontonként letárgyalta a kérdést, megállapította a kereteket, hogy ezen belül dolgozza ki a tanács a javaslatot. Az úgy elhuzódását nem helyesli, lelkéből érzi, hogy szükséges a tisztviselők helyzetének javítása. Kéri, hogy komolyan tárgyalják a dolgot.

Hlatky Endre szintén ellene van a halasztásnak. Kívánjuk mind a fizetés javítását. Nap-nap után most kell letárgyalni s ne halasszák a kérdést.

Friedländer Samu nem hiszi, hogy eredményt érnének el. Megkell állapítani, meddig mehet el a város. Ő elmegy addig amennyire a közköltő emelés nélkül el lehet menni. Most megállapítaná a végleges összeget, de ezt ezuttal csak addig teljesítenék, amíg közköltő-emelés nélkül lehet. Súlyos a közköltő-emelés, mert igazságtalan az adó. A kisebb kereskedők és iparosok sokkal súlyosabban vannak megadóztatva, mint a nagyobbak. Ezt pénzügyi alapon fejtegeti. Ezért minden adóemelés ellenéz. A személyi pótlékokat helyesli. A fizetési javaslatot egészben elfogadja, de azt csak annyiban adják ki, amennyiben pótdó-emelés nélkül lehet.

Dr *Molnár* Imre kéri, hogy előbb ismeresse az előadó a javaslatot.

Az előadó javaslata.

Lukács Ödön előadó ezután ismerteti a javaslatot. Rámutat az újabb szociális irányzatra, aminek következtése az élet megdrágulása. Aktualissá tette ez a városi tisztviselők fizetésének javítását is. Három éve húzódik a kérdés, mert a város anyagi helyzetével összhangba kell hozni. Különböző javaslatok készültek s ezeket ismerteti. A törvényhatóság a végleges rendezésre utasította a tanácsot. A javaslat elkészült s szét lett küldve. Az alapelve megegyezik a kulturálmok fizetésrendezésével. Osztályok vannak felállítva s ezzel arányosítva van a fizetés.

Hosszabb szolgálatra fokozatok vannak. Az állami és megyei fizetésekkel van egyenlőre hozva, mert másként az értékesebb egyéneket az állam és megye felszívna. Az összes alkalmazottak fel vannak véve, kihagyva csak a napidijasok, vízvezetési és villamos személyzet van benne. A napidijasokról önálló szabályzatot készítenek, de addig is a napidijasok a drágasági pótlékokat megkapják. A vízvezeték és villamos személyzet nincs véglegesítve. — A személyi pótlék azért van, mert szerzett jogokat érint; működési pótlék az államnál is van. — Az igényelt összeg 145862 korona. Hozzáadva a napidijasoknak kiosztandó 12147 koronát az összes többlet 157943 korona lenne. A fedezetre nézve a főszámvevő javasolta, hogy 1907. évben 101.600 korona volna beillesztendő a költségvetésbe, a polgárok megterhelhetése

nélkül, tehát 56.000 koronára kellene közköltő-emelés. A tanács sem javasolja az egész összeg kifizetését s ezért azt a módozatot ajánlja, hogy az 1200 koronáig 70%, az 1200-tól 2000-ig 65%, ezenfelül 60% ot kapnának a fizetési többletből egyelőre a tisztviselők. Erre 114.000 korona kellene. A tanács nevében javasolja, hogy ilyen módon fogadják el a kidolgozott javaslatot. A következő indítványt teszi:

A város pénzügyi helyzetére tekintettel a kijelölt osztályllyal járó javadalmazás teljes élvezetébe a tisztviselő vagy alkalmazott csak fokozatosan lép, még pedig a jelen szabályrendelet életbeléptének első évében az új fizetési táblázat során beiktatott 1200 korona és ezen alóli törzsfizetéssel javadalmazott tisztviselők vagy alkalmazottak csak a régi és új javadalmazás közti különbözet 70%-át, az 1800—2000 koronáig terjedő törzsfizetéssel javadalmazott tisztviselők vagy alkalmazottak csak a fizetési különbözet 65%-át, a 2000 koronán felüli törzsfizetéssel javadalmazott tisztviselők és alkalmazottak a fizetési különbözet 60%-át kapják meg egyelőre a törzsfizetésük emelése gyanánt.

A fizetésemelésben való most meghatározott részesedési % további emelése, a törvényhatósági bizottság hatáskörébe tartozik, ez irányban a város költségvetésének megállapításával egyidejűleg lesz határozat hozandó.

Ezen rendelkezéstől eltérőleg a főmérnök, valamint a szabályrendelet 212. §. V. pontjában említett rendőrök és tűzoltók, az osztályon kívül helyezett hegy- és mezőőrök, valamint a VI. pontban felsorolt szolgák s egyéb alkalmazottak, végül a szerződötték a kijelölt fokozat és osztályllyal járó teljes fizetésének azonnal élvezetébe lépnek.

Az egyes fizetési fokozatból a magasabb fizetésbe való előlépésnek 5 évben megállapított ideje azon évtől számítandó, amely évben a tisztviselő vagy alkalmazott a részére kijelölt fizetési fokozattal járó teljes javadalmazásnak élvezetébe jutott.

A indítvány indokolásául felhossa, hogy állami törvényeknél is van fokozatos életbeléptetés. Rámutat az állami tisztviselők fizetésrendezésére. Ha ott lehet, itt is lehet a fokozatos életbeléptetés. Bizalommal teszi le a tanács a javaslatot a pénzügyi szakbizottság elé.

Dr *Friedländer* Sámuel köszönetet mond a tanácsnak, hogy oly nobilisan járt el s a kis tisztviselőknek már most nagyobb százalékot javasol.

Dr *Adorján* Emil nem fogadja el, hogy a százalékot ezuttal állapítsák meg, hanem a költségvetésnél, a rendelkezésre álló anyagi erőhöz képest állapítsák meg, hogy ki hány százalékot kap.

Balogh Döme nem kapta meg a javaslatot s nem tanulmányozhatta. A városi kezelőről szól. Kifogásolja, hogy újévkor miért nem zárják le a város könyveit, akkor látnák tisztán, mi a maradvány. Általánosságban sem fogadja el a javaslatot

Dr *Kurländer* Ede elfogadja a javaslatot, de azt nem hiszi, hogy 101.000 koronára fedezet van. A közköltő-emelésével is meg kell oldani a kérdést. A korpótlékokra vonatkozólag tesz megjegyzéseket.

Dr *Molnár* Imre igazságtalannak találja, hogy a korpótlékokat csak a javaslat jóváhagyásától számítják. Pénzügyi szempontból azonban nem lehet másként, de legalább a fokozatos előléptetést vigyék azonnal keresztül.

Dr *Berkovits* Ferencz a közköltő természetét fejtegeti. A kérdést, így, ahogy van, nem tudja elbírálni. Nem helyesli, hogy ne adják meg egészben a megállapított fizetést. A bizottság most ne folytassa az ülését, hogy a hallottakat tanulmányozzák s újból jöjjenek össze tovább tárgyalni.

Lukács Ödön kimutatja a javaslatból, hogy a régen szolgáló tisztviselőket a törvényhatóság tetszés szerint magasabb fokozatba oszthatja be.

Dr *Hoványi* Géza a javaslatot elfogadja s indítványozza, hogy menjenek bele a részletes tárgyalásba. Ha keresztülmennek ezen, akkor

határozzanak, kinek hány százalékot adnak már most. Nem engedi a város helyzete, hogy egészben kiadják a javítást most, de ha nem kezdenek hozzá, nagyobb hátrány a tisztviselőkre, mintha most bár csak bizonyos százalékot kapnak is. Elfogadja *Hlatky* indítványát.

Dr *Molnár* Imre nem helyesli, hogy a törvényhatóság osztályozzon, mert ez helyet ad a protekciónak. Ezt hagyják ki a javaslatból, hanem mindenki szolgálati idejéhez képest osztassék be a fetsőbb osztályokba.

Dr *Pácz* Sándor elfogadja a javaslatot, de kifogásolja, hogy a napidijasokat kihagyják a rendezésből. Ezekről is kell gondoskodni. Ezt indítványozza. A tervbe vett szabályrendelet semmi csak elodázása lenne a dolgnak.

Dr *Adorján* Emil czáfolja dr *Berkovits* beszédét. A perczenet most nem lehet megállapítani, mert akkor vakon költenének. Befejezett dolog előtt állanak a költségvetésnél s esetleg nagyobb közköltő-emelés lenne szükséges. Ebbe nem megy bele.

Kugler Albert a gépirónók érdekében szól.

Hlatky Endre nem helyesli, hogy azon feltétellel szavazzák meg az emelést, hogy közköltő-emelés ne legyen. Hátha később lesz szükség közköltő-emelésre, akkor ismét leszállítják a fizetést. Ilyen nem lehet. Közköltő-emeléssel is meg kell adni a fizetést. Gondoskodni kell a napidijasokról is. Meg kell állapítani a minimumot s hogy hosszabb szolgálat után mi lesz velük. — A javaslat teteleit kell előbb tárgyalni s akkor látják a teljes képet. Indítványozza, hogy ma ne menjenek be a részletekbe, de ne halasszák soká a dolgot, hanem egy-két nap után újból jöjjenek össze s tárgyalják le a javaslatot.

Többek hozzászólása után a fizetési javaslatot általánosságban egyhangulag elfogadták, azzal, hogy a tanács a napidijasokra vonatkozó javaslatot szintén terjeszse be a bizottsághoz. Felkérték továbbá az elnököt, hogy a részletes tárgyalás céljából a jövő hét elején hívja össze újból a szakbizottságot.

Kalmárszellem.

Ó kszein! . . . Nyájas idegen, aki ismerni óhajtod Nagyvárad város társadalmi életét, neked kalauzusra uem lesz szükséged. Állj ki egyszerűen a város legmodernebb terére, amely néhai való Bémer püspökünk nevével viseli s olvasd el sorban amint egymásra következnek, a boltok czégtábláit. Egyszerre világos lesz előtted minden, amire kíváncsi voltál. Lekialtják a betűk a fényesre pingált táblákról, ki itt az ur manap. Kié a pénz, a hatalom, a befolyás, a levegő, a Körös piszkos vize — egyszóval az egész élet. Bizony mindez Grosswardeinban az: *övék*. Természetes ezek után, hogy az ő kedvüket-kegyüket keresi — lapunk kivételével — a sajtó is többnyire, amely képükre és hasonlatosságukra született, de legalább is arra idomult az idők folyamán. Szóljunk-e még a színházlátogató közönségről? A színházba-járáshoz, lehet hogy talán háromszor nem, mint a háboruhoz, de minden esetben egyszer föltétlenül — pénz kell. A javak s pénzek eloszlását helyrajzilag már megjelöltük. Így szükségtelen külön speczifikálnunk a színházlátogató publikumot.

— És most lejtött ebbe a városba vendégszerelpelni *Fedák* Sári. Az a maga nemében zseniális fiatal leány, akinek művészi hite messze világokat bejárt s a magyar névnek becsületet szerzett. Az a kellemes, bájos, üde színésznő, aki egész i kolát teremtett maga körül, akinek a temperamentuma s rendkívül érdekes, értékes művészi egyéniségére egymásután irták darabjaikat a szerzők s ő száz meg kétszáz, meg háromszáz előadáson keresztül játszott az igazán fejlett, kényes, öntudatos izlésű fővárosi közönség színe-java előtt, amely ugyanazt a darabot nem unta meg soha. Hiszen *Fedák* nem élettelen marionetta ott a színpadon, hanem csapongó jókedv, lüktető temperamentum, mindig eredeti, mindig ötletes, mindig új. A vidék kisebb-nagyobb színésznői szolgálai módon utánozzák az ő híres darabjaiban: ruháját, játékát, — amennyire

utánozni tudják. Hanem persze, ebben az imitációban minden megvan, csak egy hiányzik belőle — Zsazsa egyénisége.

Tudni kell azonban, hogy Fedák Sári »agrár-primadonna«, ha úgy tetszik a »koalíció primadonnája«, aki tulipánjelvényt visel, aki gyűszűt árul — de persze nem provizóira, mint a professzionátus árusok szokták — a mágnásvilág is rajong érte és végezetül tudni kell, nagyon tudni kell, hogy Fedák Sári... izé... Nos igen, hogy bátor beregi, de azért keresztény, pláne katolikus, akit filozófiái érzelmek nem tulságosan hevitének.

Grosswardein tehát haragszik rá. Mit keres itt? Elviszi a pénzt a színházlátogató felekezet zsebéből fölemelt helyárák mellett, mikor még csak nem is a választott nép közül való! Hát illik ez? Hát ilyesmi is szabad ebben a városban? A kalmárszellem ezen megakad és khéremet kiált. Igazi szatóságustusra valló módon fölhányja a jegyek árát, de azért elmegy, mert nyugtalan véré otthon nem hagyná. Elmegy és, mintha libavásáron volna, ahol drágán vásárolt, kifogásol, gyalázkodik és becsmérel. Teszi pedig ezt első sorban szócsoveiben, papíron. És akit a fővárosi kritika valósággal ünnepelet — mboh! — Nagyváradon, megfelelő banalitással szólva, lesajnálják.

Igy volt ez a Fedák-esték elseje után. A tüneményes Zsazsa azonban diadalmasan gázolta le a kicsinyes támadásokat s a malicizózus megszólók szegényszemre zengik el róla dicséradáikat, amelyekre a történetek után éppen úgy, nem ad senki komoly emberfia semmit, ahogy előzőleg nem vette figyelembe az otromba gyűlölködést.

Szégejünk, hogy a kalmárszellem lovagjai ilyen csufos munkát végeztek a nobilis vendégművésznel szemben. Együttal pedig tiltakozunk az ellen a gyanúsítás ellen, amely most a fővárosi lapokat bejárja — mintha a nagyváradai sajtó ezzel a szellemmel *egyhangulag* azonosította volna magát. Nekünk ezzel a szellemmel semmi közösségünk nem volt, nem lesz. Fegyvereit nem használjuk soha.

O kszein, angeltein!... Nyájas idegen, mit után elolvastad a czégtáblákat a Bémer-téren, hagyd el ezt a várost és mondd el majd hazatérvén, amiket itt tapasztaltál, elijesztő például atyafiaidnak.

(h.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Máj. 19. Száznapos ünnepély a hadapródiskolában
Jún. 3. A nőegylet pünkösdi ünnepélye.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy *ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek*, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjen.

* **A király látogatása.** Ő Felsege tegnap megtekintette a bécsi egészségügyi kiállítást, melyen huzamosabb ideig szemlélődött.

* **A szeminárium kirándulása.** A papnevelő intézet növendékei előjárók vezetése mellett csütörtökön kedélyes kirándulást rendeztek a Püspök-fürdőbe. A kirándulás egész napra terjedt s gazdag volt kedves részletekben. Tanáraik kalauzálása mellett megtekintették a teologusok a Félix-fürdőt is, majd a Solyomra is fölmentek a délután folyamán, ahol az ujonnan fölfedezett barlangot is megnézték. Az ifjuság vidám szórakozását megtisztelték részvétükkel a káptalan s a központi papság kebeléből is többen. Igy *Széchényi Jenő, Karácsonyi János dr, Bundalla Mihály dr és Spett Gyula kanonokok, Mayer Antal*

pápai káplán, többen papok és világiak. Öreg este volt, mire az ifjuság tanáraival a kirándulásából hazatért.

* **Vas- és fémipari kiállítás Budapesten.** Nagyszabású vas- és fémipari kiállítás nyílik meg ma, május 19-én Budapesten a városligeti iparcsarnokban, amelyen az egész országból vesznek részt a szakiparosok. Az orszákiállítás, melynek védnöke *Kossuth Ferenc* kereskedelmi miniszter, hat hétig lesz nyitva. A miniszter a kiállítás könnyebb megtekintetése céljából a szakiparosok és alkalmazottak részére *kedvezményes vasuti utazást* engedélyezett, amelyre vonatkozólag a közelebbi részletek a kereskedelmi és iparkamara irodájában a hivatalos órákban délelőtt 8-tól, délután 2-ig megtudhatók.

* **Uj utca nyitása.** Dr Radó Ignác ügyvéd és Pollák Pál szállító együttes kérdést intéztek Nagyvárad városához, amelyben kéri, hogy Teleky-illetve Beöthy Ödön-utcái házuknál a két utca között egy új utcát nyisson Nagyvárad városa. Őriási kertek vannak itt s az új utca megnyitása esetén ezeket parcellázva, 20 új házat lehetne építeni a most üresen heverő kertekből, ami által a város új adóalapozó jutna. Az új utca a református templom után a második háznál nyitnának, a bemutatott tervek szerint. A terv könnyen keresztülvihető volna, csak az a megjegyzésünk, hogy a városnak nem lehet célja újabb sikátorok megnyitása, már pedig 9 méter szélesnek van az új utca a tervben feltüntetve.

* **Városunk közegészsége.** A város, mely évenként őriási összeget költ a város szépségére a közegészségügyre, mely fontosabb mindennél, mondhatni semmit, vagy nagyon keveset törődik. Csak akkor tesz intézkedéseket, amikor a veszély tetőpontját éri el. Az évek óta hangoztatott bacillus lézkek eltüntetése, mely fontosabb minden aszfaltnál és villamosnál, mindig napirenden van és csodálatos módon mindig akadnak nála fontosabb ügyek. Ugy az előző, mint az 1904. évi tifusz járvány, melynek góczpontja az illatos Pecze és melléke, valamint a kies Páris-patak és vidéke még mindig szerepelnek és az előjelekből ítélve, az ide is megfogják követelni áldozataikat. Hogyha már nem történt ez ideig semmi intézkedés, például a Páris-patak rendezésére, legalább dezinficiálnák, vagy tisztán tartanák és ne engednék patkányok országává alakulni és ne engednék vizét posványosodni. A kigőzölgés, melyek a parton levő dudvák és iszapos, szemetes patakmeder ont, valósággal megmétélyezik a levegőt. Jelenleg a nagy esőzések némileg kitisztították patakmedrét, azonban nem lehet ezt mindig az ég csatornáira bízni. Megtörténik, hogy a patak medrét tisztítják. Ilyenkor az iszapot a felhalmozódott szemetet a partra lapátolják a munkások. A parton természetesen a nap erős rásütése folytán még erősebb a kigőzölgés. Az ily iszapos szemetet nem volna szabad a parton hagyni, hanem onnan azonnal el kellene szállítani. A temérdek szunyog, légy, mely a patakot dongja, a legjobb terjesztői a betegségeknek, a partra lapátolt piszok alkalmas helye ezeknek s így a kigőzölgéstől eltekintve is kétszeres gyorsasággal és mennyiségben terjed a betegség. Igen helyes volna, ha a város már most tenne intézkedéseket — elkerülve általa egy nagyobb veszély bekövetkezését — hogy a patak medre már e héttől kezdve legalább október elejéig dezinficiáltatnék.

* **Halál a bányában.** A Bihar püspöki-i határban lévő kavicsbányából tegnap délelőtt kavicsot szállító Papp József. A kavicsot megrakodott szekerbe fogott lovakat nevezettnek 15 éves József nevű fia hajtotta. A bányából alig ért ki a kocsi a 15 éves fiu figyelmét a robogó vonat kötötte le s a lovak utjára nem figyelt. Ez idő alatt József 2 és fél éves testvére Péter a lovak előtt akart elfujni

azonban megbotlott és a lovak patái alá került. A k s gyermek velőtrázó sikoltást hallatott. A lovakat hajtó testvére azonban nem tudta, hogy honnan jön a hang és még néhány lépést hajtotta a lovakat. A kavicsot megrakott kocsi a kisgyermek testén keresztülment és azt teljesen összeroncolt. A szekeren ülő testvére csak akkor vette észre a kis fiu borzalmas katasztrófáját, mikor annak utolsó hörgése hallott mögötte. A kis fiu néhány percnyi kínos szenvedés után meghalt.

* **Jóváhagyott nyugdíjpótlék.** Szócsné Farkas Karolina nyugalmazott községi iskolai tanítónő részére az ujabban megállapított fizetés arányában megfelelő nyugdíjjal emelte Nagyvárad városa a nyugdíjat. A közgyűlés ezen határozatát a belügyminiszter jóváhagyta.

* **Váltóhamisítás.** A Nagyvárad Takarékpénztár igazgatósága feljelentést tett, hogy egy nő folyó hó 17-én jómódu helybeli mészáros iparosok nevével ellátott 600 korona összegről szóló váltót akart leszámíttatni. Az aláírások azonban még a pénz kifizetése előtt hamisítottaknak bizonyultak. A rendőrség intézkedése folytán még a délután folyamán a váltót benyújtó nő *Czifra Julianna* a takarékpénztárból igazolás végett a rendőrségre került. Czifra a rendőrségen eleinte határozottan elősitette, hogy a váltót egyik aláírótól kapta tartozás fejében, azonban később, mikor egy helybeli banknál három hónappal ezelőtt leszámíttolt, szintén hamisított hatszáz koronás váltót felől is megkérdezett, melyen szintén jónévű mészáros iparosok szerepeltek, beismerete, hogy a váltót a rendőrség által is gyanuba vett Domján Lászlóné nevű barátnője, jelenleg nagylétei lakos adta át neki leszámíttoltatás végett. Czifra Julianna amennyiben sem rendes lakással, sem foglalkozással nem bír lezárattott s a nyomozás befejeztével a kipuhalt büntetésével együtt az ügyészséghez fog át-kisértetni.

* **Ékszerlovaj cseléd.** Grünvald Henrik Fő-utcái ékszerész panaszt tett a rendőrségen, hogy Gutti Katalin helynéküli cseléde lány üzletéből egy pár arany fülbevalót lopott. A tettest még a színhelyen elfogta a tulajdonos s átadva a rendőrségnek, mely az amugy is notórius tolvaj ellen a vizsgálatot folyamatba tette.

* **Elveszett folyó hó 17-én a délelőtt folyamán a nagyteleki-utcái régi kispostahivataltól a rendőrség vezető uton Tapaszi József és Parag Zsuzsanna aláírásokkal ellátott adásvevési szerződés, a megtaláló a rendőrség bünygyi osztályánál illő jutalomban részesül.**

Speciális
üzlet!Speciális
üzlet!

Ptaff Kálmán

speciális
KALAP
üzlete

Nagyvárad, Fő-utca 3.
sz. alatt a közelebbi napokban nyíllik meg.

Speciális
üzlet!Speciális
üzlet!

* **Várad velencei kávéház.** Varga András helybeli vállalkozó a napokban nyitotta meg új kávéházát Várad-Velenczén, (Erzsébet-utca 206. sz. a., G á utca sarok) mely csinos

és modern berendezésénél fogva a város ezen pontján csaknem látványosság számba menő ujtás. A tulajdonos saját termésű, tisztán kezelt, kitűnő borait bocsátja vendégei rendelkezésére s tekintetbe véve borai kitűnőségét és olcsó árát, valóban érdemes ezen újabb kávéház a t. közönség látogatottságára. Egyebekben pedig ugy az összes kávéházi italok elsőrendű minőségük dacára jóval olcsóbbak, mint bármely más kávéházban. Kitűnő tekeasztalok, a kertben jól gondozott tekepálya áll a közönség rendelkezésére, minélfogva részünkről melegen ajánljuk szórakozni vágyó olvasóink pártolására.

x A kőbányai Első Magyar Részvény-Serfözde dupla góliat maláta gyogsör név alatt aranykeresztes czimkével ellátott különleges üvegekben gyogsört hoz forgalomba. Az erre vonatkozó hirdetésre felhívjuk olvasóink szives gyelmét.

IRODALOM.

Előfizetési felhívás.

A káté kérdésszerű és hitoktatásról fog legközelebb megjelenni *Érdújhegyi* Menyhért zentai plebánosnak 350—380 oldalra terjedő műve.

Évek gyűjtő munkájának eredménye a hithirdetésről, annak kezdetétől a mai napig szóló monografia. Ez általános keretben különösen a magyarországi hitoktatási viszonyok jönnek tekintetbe a fejlődés minden fokozatán. A könyv különben feloszlik három főrészsre s az elsőben 8, a másodikban 15, a harmadikban 14 cím alá osztva adja elő anyagát.

Különösen időszerű e munka megjelenése az új káté kérdés forrongásának idején, mikor a vallástani foglalkozók bizony nagyon várják az új kátét egyelőre akárcsak kézirat gyanánt is. A hittanárokat és hitoktatókat fogja első sorban érdekelni a munka megjelenése.

Előfizetések a szerző címére küldendők. Ara 4 korona.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: X. asszony.

Fedák Sári.

— Gül-Baba —

Az igazi művészetet az jellemzi, hogy tiszta gyönyörűséget okoz annak, aki tiszta élvezetre képes. Távol minden külső érdektől, egyedül alkotásának belső értéke okozza, hogy mindenki szépnek találja.

Aki ilyet alkot bármi téren, méltó a nagy művész elnevezésre.

És akkor Fedák Sári olyan művésznő, a milyent az Isten csak jókedvében teremthet. Az operett terén tisztán művészi eszközökkel olyan esztétikai gyönyörűséget tud szerezni a nézőnek, a minőt eddig senki.

Akik mindenáron nagyképszerűségi akar- nak, sietnek Kolumbus mellé állani azzal a fel- fedezéssel, hogy Fedák Sárinak nincs Patti- féle hangja. Operett primadonnára alkalmazzák az opera mértékét. A genre-festőt lerántják mert hát miért nem fest pompás arczké- peket?

Az elfogulatlan kritika és vele egyetem- ben a nagy közönség is rövid pár év alatt megállapította és meg is tartotta azt a véleményt, hogy az operett terén Fedák Sári ma felül-

mulhatlan. Azzá teszik nem egyes aprólékos- ságok, hanem alakításának egész valója min- den részletével együtt.

Tüneményes megjelenése, végtelen kecses mozdulatai, alakításának bensősége, fiatalos tem- peramentumának elbűvölő bája lebilincseli a nézőt. Egy-egy mozdulatába több kifejező erőt tud önteni, mint amennyit más egész felvoná- son keresztül nem képes színre hozni. És min- denek felett magyar.

Más művésznők, ha valami lett itthon, azonnal szalad külföldre. S a jámbor sajtó nagyot csodálkozik a magyar hálátlanságon, mely egy-egy kiváló erőnek nem ad miniszteri fizetés mellé még nagyköveti pótlékot. Fedák Sári minden tüneményes művészetét nekünk tartja fenn; mienk a szíve, a művészete — övé a mi szívünk is. Hiszen az a néhány, minden- áron feltűnni vágyó lerántó vélemény nem szivből, hanem csak epéből fakad fel.

A tegnapi előadás is azt mutatta, hogy a közönség, a magyar közönség szeretete Fe- dáké. Már beléptekor valóságos zápor módjára hullt a páholyokból, a földszintről a — fehér szegfü. Felvonás végén pedig akkora virág- zápor hullt, a minőt Nagyváradon nem láttunk. Hatalmas csokrok lepték meg a vendég- művésznőt. II. felvonásbeli végtelen gráciával és hamisítatlan méltóságjeljes magyarsággal eljárat tánczát addig ujráták, míg a kimerült- ségtől kénytelen volt a tánczot abba- hagyni.

A tüntetés előadás után csak fokozódott- Óriási sokaság kísérte szállására, ahol zenekar fogadta. Az óvációknak vége alig akart lenni.

A kik mérges pápaszemen át igyekeznek Fedák Sári művészetében semmit sem találni, mindazok bizonynyal hozsannákat fognak zen- geni a tegnapi Leilának, *Vörös* Alisznak.

Ez már művésznő lesz nekik, miután alig tud énekelni, úgy mozog a színpadon, mint egy rossz kórista, beszélni pedig úgy sem tud. No de legalább a Fedák-ellenes párt megtalálta a maga kedvencét, aki az előadás- n is rontott, annyit, amennyit ronthatott.

Palásthy ötletes volt, mint mindig. Fedák- paródiája óriási tetszést aratott, Fedák által sugott új kupléi szintén. A többi szereplő szo- kott sikert aratta, kivéve *Hajnalt*, a ki ha le nem késett, akkor bizonynyal belesült a sze- repébe.

Mondani sem kell, hogy a színház zsufó- lásig és körülbelül 100 fok Celsiusig megett. *Dr K. A.*

X. asszony. A Vígsház darabja kerül színre ma este a Szigligeti színházban elsőrangú szereposztásban. A főbb szereplők. E. Kovács Verő, T. Pogány, Tóth, Tihanyi, Nagy S, Bérczi, Hajnal, Bombay, Fehér Gyula. A darabot Er- délyi Sándor titkár rendezi. A darabiránt nagy az érdeklődés és az előadás előreláthatólag elsőrangú művészi eseménye lesz a színháznak.

Igazságszolgáltatás.

Az éjszaka hősei a törvényszék előtt. Az elmúlt évben egy mulatóhelyen Sulán János, Bernát Sándor, Popovics Mihály, Pásztor János, Rácz János, többszörösen büntetett egyének, az éjszaka hősei általános rombolást vittek véghez. A mulatóhely tulajdonosa a kétes garázdálkodó egyéneket kiutasította a helyi- ségből. A kiutasításra fentiek valóságos ostromot indítottak a mulatóhely ellen. Revolver- lövésekkel több embert megsebesítettek, sőt

egyét meg is öltek. Ez ügyben tegnap tartotta meg a főtárgyalást a királyi törvényszék. A tárgyaláson az érdeklődők és tanúk között városunk szemenszedett kétes ekszisztenciáit láthattuk. Igazi betörő gazember típusok voltak, kikkel már a törvényszéknek nem egyszer volt ügye, és akik már épp úgy megszokták a börtön falait, mint a korcsmák füstös füledt éj- szakai levegőjét. A törvényszék magánosok el- leni erőszak büntetésében mondta ki bűnösnek őket és közülök: Sulán Jánost, és Bernát Jánost, 5 havi Popovics Mihályt és Pásztor Jánost, 4 havi, Rácz Jánost pedig 3 havi börtönre. itélte.

NYILTTÉR.

Kertmegnyitás.

Ma folyó hó 19-én, szombaton a

Bazárvendéglő

kerthelyiségét
a 37. gyalogezred zenekarának
közreműködésével ünnepélyesen

megnyitjuk.

Holnap, vasárnap délelőtt
fél 11-től 1-ig nagy

sétahangverseny.

Kérjük a n. é. közönség eddig irá- nyunkban tanusított b. pártfogását.

Tisztelettel

Szauer és Dolgos,

1641.

vendéglősök.

Butor

A Preisz Mihály és Fia
csődtömegéből
meglevő BUIOROKAT meg-
vettem, és

leltári árban árusítom.

Nagy Sándor-utca 4. sz. a.

Tisztelettel

Büchler Márton.

Telefonszam az egész megyére 626.

Uj étterem és sörcsarnok.

Van szerencsém Nagyvárad város és környéke t. uriközönségének b. tudomására hozni, hogy a

Rimanóczy éttermet

teljesen újjáalakítva, kibővítve és külön

polgári sörcsarnok-

kal a legmodernebbül berendezve,

megnyitottam.

A mikor városunk e legujabb helyiségeit óriási áldozatokkal nem kímélve a t. közönség rendelkezésére bocsájtottam, bizalommal kérem szakértelmem és ismeretségem alapján a n. é. közönség szives támogatását.

Tisztelettel

Özv. Karner Gyuláné.

**Izletes zóna-villásreggeli.
Folyton frissen csapolt Dréher sör!**

TÁVIRATOK.

Vilmos császár és a czár találkozására.

Budapest, május 18. (Saját tud. távirata.) Pétervárról jelentik: Nincs kizárva, hogy a czár és a német császár még a nyár folyamán találkoznak. Minthogy Oroszország belsejében a viszonyok megjavultak, a czár a nyár folyamán külföldre fog utazni és hosszabb időt fog tölteni sógoránál, a hesseni nagyberczegnél Darmstadtban, ahol a német császárral találkozik fog.

Amnesztia.

Budapest, május 18 (Saját tud. táv.) Pétervárról jelentik, hogy a czár elnöklésével Péterhofban minisztertanács volt, amelyen két szó ellenében kimondták az általános amnesztiát, amelyben most 24,000 elítélt és menekült fog részélni.

Olasz kormányválság.

Budapest, május 18 (Saját tud. táv.) Rómából jelentik: A miniszteri tanács elhatározta, hogy a királynak felajánlja lemondását. A kormány ezt az elhatározását még ma közölni fogja a kamarával.

Felrobbant automobil.

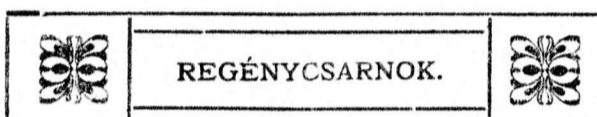
Budapest, május 18. (Saját tud. táv.) Berlinből jelentik: Berlin közelében az országúton automobil szerencsétlenség történt a benzintartó felrobbanása következtében. Az automobil tulajdonosa Lüteviz báró és a fűtő kilődült a kocsiból, de mind a ketten csak könnyebb sérüléseket szenvedtek. Egy arra járó lakost a robbanás ereje a falhoz vetett s ez az ember veszedelmesen megsérült.

Akinek nincs kegyelem.

Budapest, május 18. (Saját tud. táv.) Moszkvából jelentik: A belügyminiszter tanácsára az amnesztiából kifogják venni a katonákat és azokat a parasztokat, kik agrárius bűntetteket követtek el, ugyszintén a bombavetőket is. A miniszter azt kívánja, hogy a terroristák tovább is börtönbe maradjanak és csak enyhítsék büntetésüket.

Munkások ellenségeskedése.

Budapest, máj. 18. (Saját tud. táv.) Londonból jelentik: A new-yorki központi pályaudvar építésénél alkalmazott ir és olasz munkások között elkeseredett harcz folyik, mely naponként gyilkosságra vezet, de a gyilkosokat nem tudják kinyomozni. A gyilkosságot oly ravaszul hajtják végre, hogy a gyilkolás szándékát nem lehet bebizonyítani, így az emeleteken dolgozó ir munkások nehéz kötböket hajtanak az alattuk levő olasz munkásokra. A bíróság utasította a rendőrséget, hogy a legnagyobb energiával járjon el.

Gyorgyejev Foma.

Irta: Gorkij Maxim 78.

Ebben a teremben minden mozgott és hullámzott. Az emberek hol eltávolodtak Fomától, hol meg újból a közelébe jutottak. A plafond hirtelen kezdett lefelé szállni, a padló pedig fölfelé emelkedett s Foma úgy érezte, hogy a kettő közé kerül s összelapítják. Aztán úgy érezte, hogy uszik, valami végtelen, zajgó folyóban uszik. Tántorgott s ijedten mondta:

— Hát hova uszunk? Hol van a kapitány? Hangos, ordító nevetés hangzott föl. A kis, fekete ember pedig torkaszakadtából visított.

— Igaz! Mindnyájan vitorla és kormány nélkül járunk... Hol a kapitány? Hol? Hahahaha! Hol a ka-pi-tány?

Mikor Foma részegségéből fölocsudott, kis kéta-blakos szobában találta magát. Az első tárgy, melyre tekintete esett, egy kiszáradt fa volt. Az ablak előtt állott; vastag törzsét korhadt hánccs fedte és törzse megakasztotta a világosságot, hogy a szobába jusson. Hajlott, fekete, kopasz ágai szomorúan és erőtlően lógtak a levegőbe, himbálóztak szomorúan, panaszosan recsegték. Esett, egész vízözön zuhogott le az ablaktáblákra s mintha valahol sirtak volna. Evvel a sirással együtt egy író toll perczegése és mormogás hallatszott.

Foma nagynehezen megfordította beteg, fáradt fejét a hang irányába. A fekete ember két láta az íróasztal mellett.

Írása fölé hajolva irt, fejével integetett, hol jobbra, hol balra fordult, a vállát vonogatta, testét, amelyet csak hálóing és alsónadrág fedett, ide-oda mozgatta a széken, mintha tüzes vason ült volna s mintha nem szabadott volna fölkelnie. Sovány és vézna balkarjával a homlokát dörzsölte, majd ismeretlen jeleket irt a levegőbe; meztelen lábával a padlót kapirgálta, nyakán kidagadt egy ér s még a füle is mozgott. Ha Fomára tekintett, látszott vékony ajaka, amely mintha suttogott volna, hegyes orra, mely vékony bajuszára lógott le, mindig mozgott, valahányszor a kis emberke mosolygott.

Arcza sárga volt, dagadt és ráncos s úgy látszott, hogy csillogó, értelmes szemei nem is tartoznak igazán ehhez az arczhoz.

Mikor Foma kifáradt a nézésétől, szemét a szoba minden irányába fordította. A szoba falába vert szögeken újságcsonók függtek, úgy hogy azt hihette volna az ember, hogy a szoba falain daganatok támadtak. A szoba teteje fehér papírossal volt beragasztva, amely sok helyen felpuffadt, megrepedt s piszkos csomókban ló-

gott alá. A padlón ruhák, csizmák, könyvek és rongyos papirosok hevertek. Az egész szoba olyan volt, mintha forró vízzel öntötték volna le.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, május 18

Osztrák hitelrészvény	— — —	678.—
Magyar hitelrészvény	— — —	796.—
Leszámitoló bank	— — —	506.—
Rimamurányi	— — —	525.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	— — —	670.—
Közuti vasut	— — —	594.—
Városi villamos vasut	— — —	327.50

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, május 18.

Buza okt.	— — —	16.82
Rozs okt.-re	— — —	17.12
Tengeri április 1906	— — —	14.—
Zab ápr.-ra	— — —	13.64
Repce aug.-ra	— — —	—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 május 18-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	114.40
Magyar koronajárdék 4%	— — —	95.67
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	96.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — —	96.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — —	98.—
Magyar gyermekj. eorsjegy-kölcsön	— — —	2.14
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	158.—
Osztrák járdék papírban	— — —	99.60
Osztrák járdék ezüstben	— — —	100.90
Osztrák korona járdék	— — —	117.75
Osztrák járdék aranyban	— — —	170.50
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	99.70
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	16.80
Magyar hitelbank részvény	— — —	788.75
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	690.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	— — —	681.50
Német birodalmi márka	— — —	117.30
London vista	— — —	240.55
Páris vista	— — —	95.52
20 márkás arany	— — —	23.46
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	19.10

A szerkesztőért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Köszvény- és rheumabetegeknek,

kik ezen betegségektől alaposan szabadulni akarnak, nem ajánlható eléggé a valódi Vilmos-féle köszvény és rhema elleni vértisztító tea. Készítője Wilhelm Ferencz gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító, Neunkirchen, Alsó-Ausztria; a párisi és mellbournei kiállításokon a legmagasabb díjjal — arany éremmel — lett kitüntetve. Kapható Franz Wilhelm, gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállítónál Neunkirchen, Alsó-Ausztria valamint a nevesebb gyógyszerárakban és drogueriákban.

Kapható Franz Wilhelm gyógyszerész cs. és kir. udvari szállítónál Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint nevesebb gyógyszerárakban és drogueriákban.

A 4° -os magyar koronajáradék
1906 június hó 1-én esedékes

szelvényeit

már május hó 20-ától
költségmentesen beváltjuk.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI-, IPAR,
ÉS TERMÉNYHITELBANK

NAGYVÁRAD, TELEKY-U. 3.

Telefonszám: 46.

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízás folytán 1906 évi június hó 7-ik napján d. e. 10 órakor a városháza bizottsági termében a város részére szükséges mázoló munkálatok vállalatba adása céljából nyilvános árlejtést fogok tartani.

A vállalati idő 1908 évi december hó 31-ig terjedő 3 év.

Ajánlatot szóval vagy írásban zárt ajánlatok beadása után lehet tenni s ajánlattevők tartoznak 300 koronát készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban bánatpénzzel az árlejtés megkezdése előtt alulírott árverelő küldöttségi elnök kezéhez letenni, illetve azt beadandók s 1 kor. bélyeggel ellátandó zárt ajánlatukhoz csatolni.

A fent jelzett munkálatokra vonatkozó általános munka és külön feltételek valamint az egységárjegyzék, alulírott hivatalos helyiségében és a városi mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Zárt ajánlatok 1906 évi június hó 7-ik napján d. e. 10 óráig nyújtandók be alulírott kezéhez s ajánlattevők a zárt ajánlatokban világosan kitenni kötelesek, hogy az árlejtési általános és külön feltételeket, továbbá az egységi árakat ismerik s azokat magukra nézve kötelezőknek elfogadják.

Szöbeli ajánlattevők ezen körülménynek elismerésül az árlejtés megkezdése előtt az általános és külön feltételeket s egységi árakat aláírni kötelesek.

A tett ajánlatok az ajánlattevőket azonnal, ellenben Nagyvárad város közönségét csakis az árlejtés eredménye felett hozott határozatának jogerőre emelkedése után kötelezik.

Nagyvárad, 1906. május 15-én.

Komlóssy József,
jog- és gazdasági tanácsnok, mint
az árverési küldöttség elnöke.

1650.

Kiadó

2 szoba, konyha és mellékhelyiségből álló lakás Nogáll-utca 9 sz. házban.
Értekezhetni a

Leszámitoló és Jelzálogbank
részvénytársaság
irodájában.

Felhívás!

A Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság igazgatósága közlése, hogy részvényeseink f. évi május hó 9-én megtartott közgyűlésen hozott határozata értelmében a társaság részvénytőkéjét 400.000 koronával

1.000.000

koronára felemeli a következő módokat mellett:

1. Kibocsátunk 2000 darab új részvényt 200 korona névértékkel.

2. Minden új részvényért a részvénytőkére 200 korona, s a tartaléktőke javára 70 korona összesen 270 korona fizetendő, azonfelül ez összegnek 1906. január 1-től, a befizetés napjáig járó 6 %-os kamata és a részvény kiállítására és bélyege fejében 2 korona 64 fillér.

3. A részvényesek az új részvényre elővételi-joggal bírnak és pedig aképen, hogy 3 darab régi részvény után 2 új részvény jegyvezhető.

4. Az új részvények a régiekkel mindenben egyenlők, s már az 1906. év üzleti jóvelemében részesednek.

5. A részvények elővételi jogukat részvényeik bemutatásával a társaság helyiségében a hivatalos órák alatt 1906. évi május 31-ig bezárólag gyakorolhatják, míg a részvényjegyzés zárhatójele 1906. június 15 napja.

6. A részvényesek értékében a jegyzéskor 70 korona fizetendő, a hátralékos 200 korona és a járulékok legkésőbb 1906. július hó 31.

Nagyváradon, 1906. május hó 9-én.

Az igazgatóság.

HIRDETÉSEK

jutányos árban
felvételnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert felhívás folytán f. évi június hó 7-ik napján d. e. 10 órakor a városháza bizottsági termében a Szigligeti színház vészterraszairól levezető vaslépcsők előállítási munkálatainak vállalatba adása céljából árlejtést fogok tartani.

Az összes munkálatok, melyek csak egy fővállalatnak adatnak ki, 6458 korona 58 fillérre vannak előirányozva.

A bánatpénz 650 korona.

Ajánlatot szóval vagy írásban lehet tenni s a zárt ajánlatok, melyekhez egyszerűs mind a kívánt bánatpénz is készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban vagy a városi pénztár által kiállított nyugtában csatolandó, alulírott kezéhez 1906 június hó 7-ik napjának délelőtti 10 óráig lehet beadni, mikor azok felbontatni s elbíráltatni fognak.

Azon körülményt, hogy ajánlattevő a feltételeket terveket egységárjegyzéket, jelen hirdetményt, mely okmányok a városi mérnöki hivatal hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők ismeri, magára nézve kötelezőknek elfogadja a zárt ajánlatba világosan kifejezni köteles.

Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal, ellenben Nagyvárad városát csak is az árlejtés eredményét jóváhagyó határozat jogerőre emelkedésével kötelezi.

Nagyvárad 1906 május hó 15-én,

Komlóssy József,

jog- és gazd. tanácsnok, mint
az árverési küldöttség elnöke.

1651.

Párizsi világkiállítás 1900. Grand Prix 1896. milleneumi kiállítás
állami nagy arany érem, Hers-Concors

Telefon: 280. sz.

Alapítva: 1854.

Első Magyar Részvény-serfözde KÖBÁNYA.

Főraktár Nagyvárad és Biharvármegye területére saját hazunkban Nagypiacz-tér 3. Salamon Benedek czégnél.

Hordókba és palackokba fejte forgalomba hozzuk összes gyártmányainkat, u. m. **ások, király, kiviteli és dupla márcziusi, bajor és udvari sör**, melyek nemcsak az ország, de a külföld híres gyártmányait és minőségileg jóval felülmulják. Főraktárunk a palack-osztályra különös gondot fordít s azt a legujabb, legtökéletesebb üvegmosó, lefejtő stb. gépekkel felszerelte.

Különösen felhívjuk a szives érdeklődők figyelmét a **legkiválóbb orvosok** által ajánlott

Dupla Góliát Maláta Gyógysörre,

melyet eredeti gyári töltésben aranykeresztes czimkével ellátott különleges palackokban hozunk forgalomba. Ezen gyógyszer nemcsak mint a

legjobb étvágyfokozó asztali ital

ajánlatos, hanem úgy kórházak, mint a magánkezelésben a következő esetekben kiváló eredménnyel használtatik és pedig **gyermekágyasok, álmatlanok, üdülők, szoptatók, idegkimerültség és emésztési zavarokban szenvedőknél, női betegek, vérszegények, rosszul tápláltak, gyengélkedőknél.**

Góliát maláta sör kapható: *Janky utóda Kiss Károlynál, Kádár János, Friedl és Jörös, Maár és Szabó, Lakatos Julia* (Széchenyi-tér), *Tisztviselők fogyasztási szövetkeze* (Uri-utca), *Reich Antal, Blaha István, Kern és Petrovics* (Fő-utca).

Kérjük mindenütt kőbányai Részvény-sört.